

Idees d'actualitat - Mar Roig: la Porta de les llàgrimes del comerç i la geopolítica

L'amenaça que representen els hutis és un cas clàssic de guerra asimètrica, en el sentit que tot i disposar de mitjans limitats, tenen prou protagonisme per posar en perill l'economia global atès que la llibertat de navegació i l'estabilitat de les cadenes de subministrament marítimes mundials són crucials per a les economies que depenen molt del trànsit de mercaderies al mar. Això no es limita als països occidentals: el Mar Roig representa al voltant del 15% del comerç marítim mundial per on transiten el 8% dels cereals, el 12% del petroli i el 8% del gas natural líquid.

D'altra banda, fins i tot els països sense litoral i allunyats de la regió depenen de cadenes de subministrament marítimes per a les seves importacions i exportacions, això en un moment on altres grans vies de trànsit comercial marítim s'enfronten a factors disruptius: el Canal de Panamà es troba sota mínims degut a una intensa sequera, la guerra a Ucraïna ha provocat serioses interrupcions en el trànsit marítim al Mar Negre, bàsic per al flux d'aliments i fertilitzants i els països nòrdics ja estan notant l'alè de la flota russa (i fins i tot la xinesa) degut al desgel als mars del Nord. Així doncs, el que està passant ara al Mar Roig aguditza la sensació que la globalització donada per segura s'està fragilitzant i que en

qualsevol moment hi pot haver retards en els lliuraments, un increment imprevist en els preus, i distorsions que impedeixin el correcte funcionament de les cadenes de subministrament.

És doncs per això que els atacs hutis tenen un impacte desproporcionat. L'augment de les primes d'assegurança i els costos de desviar els vaixells per la ruta del Cap de Bona Esperança acabaran impactant a les empreses i consumidors, la qual cosa podria tenir conseqüències duradores sobre l'economia global, ja que el 85% del comerç mundial transita per via marítima i a finals de desembre de 2023 el trànsit per l'estret ja s'havia reduït un 40%

Això suposa un greu problema per a Europa i també per a Àsia ja que no debades el 40% dels intercanvis comercials entre els dos continents transita per contenidors a través del mar Roig. Des d'automòbils, calçat o electrònica a matèries primeres com el cautxú o l'oli de palma. Per consegüent, una desena de grans companyies internacionals han optat per alterar les rutes per evitar l'estret de Bab el-Mandeb, una llista que inclou gegants del sector, com la danesa Maersk o l'alemanya Hapag-Lloyd, i també petrolieres com BP i Shell. Un altre problema que planteja la ruta sud-africana són els retards en els lliuraments, que ja comencen a afectar algunes grans empreses. Així, les fàbriques de Michelin a Espanya, on compta amb quatre centres de producció i 7.000 treballadors, estan desactivant alguns torns de treball per les demores en la recepció de cautxú natural asiàtic emprat per a la fabricació dels pneumàtics.

Per contrarestar aquesta amenaça asimètrica i per respondre a la pressió de les companyies navilieres i asseguradores, els Estats Units i el Regne Unit han llançat finalment els bombardeigs aeris més massius i intensos des del 2002. Aquests atacs no han estat aleatoris ni arbitraris i han colpejat una seixantena d'objectius que incloïen sistemes de radars, dipòsits d'armes, centres de comandament i estacions de llançament. Això no obstant, la majoria d'experts coincideix en assenyalar que aquestes incursions no han compromès de manera significativa les capacitats militars dels hutis, ja que aquests disposen de drons de baix cost, fàcilment produïts i subministrats en abundància per l'Iran. Per tant, és probable que en les properes setmanes els hutis ampliïn els seus atacs a vaixells i bases nord-americans i britànics a tota la península aràbiga.

L'operació denominada *Prosperity Guardian* ha comptat amb una participació pràcticament nul·la dels aliats tradicionals dels Estats Units en tant que només el Regne Unit hi ha contribuït de manera significativa. Dels vint membres previstos per integrar la coalició, només deu han anunciat públicament la seva participació, i per primera vegada fins i tot Austràlia es va negar a enviar vaixells a la regió amb la justificació dels seus limitats recursos navals. La incapacitat dels nord-americans per construir una coalició internacional és prou reveladora de la disminució de la seva influència a la regió i de la pèrdua de confiança dels seus aliats que no volen repetir la debacle de l'OTAN a l'Afganistan.

Paral·lelament, els atacs perpetrats al Mar Roig des de l'inici del conflicte a Gaza demostren com l'anomenada democratització de la destrucció redueix el cost d'accés a tecnologies militars per part d'actors no estatals, en aquest cas gràcies al subministrament

d'armes sofisticades des de Teheran. Tot i així, encara que habitualment es consideri els hutis com a simples "proxys" de l'Iran, els rebels iemenites són més aviat uns aliats circumstancials que mantenen un alt grau d'autonomia respecte al règim dels mul·làs, i la guerra entre Israel i Hamàs els ha proporcionat un nou objectiu -la defensa de la causa palestina- que els permet reafirmar la seva rellevància i revitalitzar el seu lideratge a la regió.

En efecte, mitjançant la interrupció del trànsit de mercaderies pel Mar Roig i amb el llançament de míssils cap a Israel, els hutis presenten les seves credencials com l'única força a la península àrab que fa front a Israel, a diferència de potències regionals com l'Aràbia Saudita i Egipte que, fins els massacres del 7 d'octubre, estaven buscant normalitzar les seves relacions Israel. D'altra banda, no es pot oblidar que els hutis mantenen des de 2015 un sagnant conflicte amb Riad que, tot i intentar mantenir-se al marge del conflicte a Gaza, ha tingut durant aquests tres mesos un paper rellevant impedit que alguns dels míssils llançats pels hutis colpeguessin Israel. L'altre gran actor a la regió que té molt a dir en l'evolució i la sofisticació de l'armament utilitzat pels hutis és Iran. Si ara mateix no està clar com respondrà Teheran davant l'escalada que s'està produint a tota la regió, tot indica que prefereix mantenir els hutis com a aliats útils i potencial boc expiatori mentre intenta preservar el seu principal comodí, les milícies d'Ezbol·lah al Líban.

Finalment, pel que fa a les repercussions per a la Unió Europea, si el 2023, les crisis ja s'havien multiplicat degut a la guerra a Ucraïna, els atacs de Hamàs el 7 d'octubre han demostrat de manera violenta el que els països del sud d'Europa estaven advertint des de feia temps: els riscos de seguretat al sud del continent persisteixen, encara que siguin menys prioritaris a l'agenda de Brussel·les bolcada a donar suport a Ucraïna. Per tant, és probable que al llarg de 2024 les crisis i els conflictes al flanc sud de la Unió Europea empitjorin, tant a nivell militar com humanitari.

Segons l'[International Crisis Group](#), l'increment de les tensions inter-ètniques als Balcans i la creixent inestabilitat al Sudan, Etiòpia i el Sahel se sumen a la multiplicació de les escalades de tensions a tot l'Orient Mitjà, des d'Israel i Gaza fins a l'Iran passant pel Mar Roig i la desastrosa situació humanitària al Iemen i a Líbia. Sigui quina sigui l'evolució exacta d'aquests conflictes, sembla que suposaran un repte humanitari massiu per als europeus. En aquest context i més enllà del corol·lari a aquestes crisis que suposa el tema migratori, la lluita contra el terrorisme o el manteniment de la seguretat de les rutes marítimes requeriran una resposta europea en forma de missió conjunta (de la qual Espanya ja s'ha desmarcat). En definitiva, Europa haurà d'afrontar al repte d'acordar les seves prioritats de seguretat i equilibrar l'esforç de gestió de crisi i el suport a Ucraïna amb les noves amenaces polítiques, econòmiques i socials generades per la crisi al Pròxim Orient.

Fotografia: Dave Jenkins/WikiCommons

En aquest número d'*Idees d'actualitat* hi ha participat Joan Llorba, estudiant en pràctiques al CETC.

Política internacional i globalització

Amy Mackinnon How the Gaza War Could Shape Global Politics in 2024

L'atac de Hamàs contra Israel del passat 7 d'octubre va deixar més de 1200 morts i ha provocat una gran reacció als carrers d'arreu del món en solidaritat amb Israel o en contra de la seva resposta militar a la Franja de Gaza, que ja ha deixat més de 22000 morts. A més a més, el conflicte s'ha estès per altres països de la zona i ha tingut com a resultat conflictes diplomàtics a l'ONU, delictes d'odi contra jueus, àrabs i musulmans i debats sobre la llibertat d'expressió. En aquest context, enguany més de 40 països celebren eleccions que es podrien veure afectades pel conflicte. Segons l'autora, és a les eleccions dels EUA on és més probable que es posi de manifest la influència del conflicte. El suport polític i militar de Joe Biden a Israel ha provocat una allau de crítiques internacionals i ha obert un debat dins del Partit Demòcrata. A les crítiques pel suport militar dels EUA a Israel s'hi han sumat les que assenyalen la doble moral de Biden, que ha condemnat l'ocupació d'Ucraïna per part de Rússia, però no l'ocupació israeliana dels territoris palestins. A això s'hi afegeix que les enquestes indiquen que els votants més joves no aproven el suport nord-americà a Israel. A l'Índia, el govern de Narendra Modi ha fet servir el conflicte per traçar paral·lelismes amb la situació del país en la lluita contra el terrorisme islamista, cosa que contrasta amb la posició de l'oposició a favor de Palestina. A Alemanya, la seguretat d'Israel és considerada "raó d'estat" des de 2008 i forma part de la política de memòria històrica del país, però cada cop hi ha més crítiques per la manca de llibertat a l'hora d'expressar opinions contràries a la política israeliana. Tot plegat podria beneficiar l'extrema dreta d'Alternativa per Alemanya i el nou partit de l'esquerra de Sahra Wagenknecht; tots dos partits pretenen deslligar-se del passat del país per diferents motius. Finalment, el conflicte també podria tenir un impacte a Tunísia, on s'està debatent la possibilitat de penalitzar amb més duresa els intents de normalització de relacions amb Israel.

Tim Murithi The challenges that geopolitics poses to the US

Els Estats Units i els seus aliats occidentals van sortir victoriosos de la Guerra Freda, lliurada sobretot als territoris del sud global, i es va considerar com a adquirit el domini del model de l'ordre internacional liberal. Això no obstant, l'autor considera que les diverses campanyes per exportar el model democràtic liberal per tot el món (sobretot a l'Iraq i l'Afganistan) però han resultat contraproductius i han desencadenat una sèrie d'efectes secundaris (entre els quals hi ha el terrorisme global). Així mateix, els intents d'aprofitar les institucions de Bretton Woods per impulsar la modernització i la creació de mercats a tot el món, troben ara una certa resistència per part del sud global, que busca associacions econòmiques alternatives, com posa de manifest l'aparició del grup de països dels BRICS. Paral·lelament, les eleccions presidencials i legislatives del 2024 als Estats Units seran crucials per a la configuració del món en el futur, i val la pena considerar com es

posicionaran el Partit Demòcrata i el Partit Republicà en relació amb el sud global després dels comicis. L'arribada al poder del president Biden el 2020 va suposar una reconfiguració i un reposicionament de la política exterior dels Estats Units cap al sud. Durant més de dues dècades, la guerra global contra el terrorisme va consumir una part important de l'atenció de la política exterior nord-americana (sobretot a l'Orient Mitjà i Àfrica). Això va permetre al seu principal rival, la Xina, utilitzar el seu *soft power* a tots els continents (especialment, a través de la inversió i el desenvolupament d'infraestructures) per posicionar-se com un hegemó tot esperant prendre el relleu dels Estats Units com a líder mundial en el 2049. Pel que fa a la política interna, és important assenyalar que hi ha molta més convergència que divergència a l'hora de definir les posicions del Partit Demòcrata i el Partit Republicà en relació amb el sud global i amb altres agents de tot el món. Hi ha, per exemple, un cert grau de consens entre les formacions polítiques nord-americanes pel que fa a la Xina i les polítiques per contenir i fer retrocedir els avenços aconseguits per aquest país en la recerca de la categoria de superpotència. Pel que fa a la guerra russa a Ucraïna, tant el Partit Republicà com el Demòcrata segueixen la mateixa línia, malgrat l'estratègia de Moscou per dividir els membres de l'OTAN. Si el Partit Demòcrata té èxit a les eleccions del 2024, hi haurà certa continuïtat en la seva posició cap a Moscou, encara que matisada per la creació d'oportunitats per proporcionar al president Vladímir Putin una porta de sortida per retirar-se i salvar les aparences. Si el Partit Demòcrata manté la presidència dels Estats Units i una o les dues cambres del Congrés, també hi haurà un cert grau de continuïtat pel que fa a l'articulació de la retòrica tranquil·litzadora per al sud global i el compromís dels Estats Units amb la cooperació econòmica, el comerç transcontinental i la resolució de problemes urgents com el canvi climàtic i l'extremisme violent. En canvi, si el Partit Republicà aconsegueix la presidència i una o les dues Cambres del Congrés, adoptarà una postura molt més hostil cap a la Xina, la qual cosa conduirà a un augment de la securització de les relacions al sud global i a una acceleració dels seus esforços per aconseguir una desvinculació de la Xina. Durant les dues darreres dècades, les empreses nord-americanes han deslocalitzat sistemàticament la seva producció a bases d'operacions menys costoses a tot el sud global (inclosa la Xina). En conseqüència, la Xina és ara el fabricant més gran del món, i el Partit Republicà està molt més obert que el Partit Demòcrata a advocar per la restauració dels Estats Units com a centre manufacturer mundial.

Alfons Pérez & Nicola Scherer Israel's latest weapon against Palestine is Egypt's debt

Una filtració d'un document redactat per la ministra d'intel·ligència israeliana a finals d'octubre revela que aquesta planteja la possibilitat de reasentar els habitants de Gaza a la península del Sinaí, a Egipte. Per aconseguir-ho, l'article afirma que l'arma més eficaç de la qual disposa el govern israelià seria el deute que té Egipte amb el Banc Mundial, que podria assumir Israel o convèncer els països occidentals perquè el condonessin. Segons els autors, aquesta proposta encobreix l'objectiu real del govern israelià, que pretén realitzar una neteja ètnica amb una colonització posterior a canvi de favors financers. Actualment, Egipte pateix una crisi de deute històrica, que se suma a una situació econòmica delicada marcada per la dependència de les importacions en alimentació i combustibles, la inflació i

l'augment de preus. Això fa que el país depengui, entre d'altres, dels préstecs de l'FMI i dels països del Golf, la qual cosa també en limita l'autonomia estratègica respecte dels EUA i Europa, que dominen la presa de decisions a l'FMI i el Banc Mundial. Així doncs, la intensitat dels bombardejos israelians i la situació financera d'Egipte podrien fer que el país es veiés obligat a acceptar refugiats palestins en contra de l'opinió pública del país, marcadament antisionista. Els autors també afirmen que la tàctica israeliana no és nova, ja que els països del nord global l'han feta servir sovint amb els països empobrits que s'endeuten amb les institucions financeres multilaterals. Aquest mecanisme, anomenat "deutocràcia", ja hauria estat utilitzat anteriorment per part dels EUA per forçar la participació egípcia en la segona guerra del Golf.

Aurélie Daher Le Moyen-Orient selon Nasrallah: géopolitique du Hezbollah

A Europa, poc se sap d'una de les figures més influents de l'Orient Mitjà contemporani. Des de l'esclat de la guerra a Gaza, Hassan Nasrallah, líder d'Ezbol·lah, ha parlat diverses vegades explicant l'estratègia de l'organització després de l'esclat del conflicte. Des de la revista *Le Grand Continent* s'analitza el seu discurs per mirar d'extreure'n les claus de l'evolució de la crisi. L'autora de l'article considera que la importància dels discursos d'Hassan Nasrallah no es limita al fet que dirigeix una organització prou poderosa militarment per agreujar seriosament l'enfrontament israeliano-palestí si optés per atacar massivament Israel sinó que, a més, el líder d'Ezbol·lah gaudeix d'un estatus especial, tant al Líban com a l'Orient Mitjà. Destaca que en els seus discursos Nasrallah s'adreça a diversos públics i té cura de no oblidar cap dels protagonistes. Construeix el seu discurs en forma de ventall, dirigint-se en primer lloc a les víctimes dels atemptats i les seves famílies, repartint condol i crides a la resiliència. En el procés, saluda el públic més proper a la seva organització -xiïtes o no xiïtes, àrabs o no àrabs, que donen suport als palestins-, oferint homenatges i els seus respectes. Després amplia el tema a públics més llunyans: governs occidentals -Estats Units, Regne Unit-, i finalment Israel, adreçant-se tant al govern com a la seva societat. Els membres del govern de Netanyahu són qualificats d'"incapaços" i el mateix primer ministre com "un imbècil". Estableix paral·lelismes entre 2023 i 2006: durant la Guerra dels 33 Dies de l'estiu de 2006 entre Israel i el Líban, el govern israelià d'Ehud Olmert ja havia anunciat dos objectius, a saber, l'alliberament dels ostatges israelians i la destrucció completa i definitiva d'Ezbol·lah. Un mes després, cap dels objectius no s'havia assolit. Ara que han passat tres mesos des de l'inici del conflicte, Netanyahu, que també va anunciar que volia exterminar Hamàs i recuperar els ostatges, tampoc no es troba en un millor posició segons Nasrallah. De cara al futur, el líder d'Ezbol·lah ha anunciat que vol posar fi a les hostilitats, tot i que precisa que no només es tracta de posar fi només a la violència que va començar a l'octubre, ja que exigeix el cessament definitiu de les campanyes militars que es duen a terme regularment contra Gaza i Cisjordània. Des del seu punt de vista, només els Estats Units tenen els mitjans per pressionar Israel i fomentar una sortida definitiva a la crisi. Mentrestant, Ezbol·lah ha decidit conformar-se amb una guerra de desgast a la frontera israelo-libanesa argumentant que el seu partit sempre ha deixat clar l'alliberament de Palestina no és responsabilitat de la seva organització, sinó dels mateixos palestins.

Comfort Ero & Murithi Mutiga The Crisis of African Democracy

L'article analitza l'augment dels cops d'estat militars a Àfrica des de l'agost del 2020 fins al novembre del 2023. Durant aquest període, set líders africans van ser destituïts pels seus propis exèrcits, la qual cosa que va generar preocupacions sobre l'estabilitat del continent. Els autors assenyalen que els motius d'aquests cops d'estat varien, i inclouen des dels fracassos del govern per controlar els grups islamistes fins als intents dels líders d'aferrar-se al poder passant per lluites de poder internes. Suggereixen també que la visió negativa tradicional sobre els cops d'estat per part de la població està canviant, especialment a la regió del Sahel, on els directoris militars semblen gaudir d'un cert suport popular. També indiquen que la resposta internacional, incloses les sancions de la Unió Africana i els països occidentals, són factors que poden potencialment empitjorar la situació i per tant defensen un enfocament més matisat, entenent els contextos complexos en què es produeixen els cops d'estat i abordant els problemes econòmics i polítics més profunds. Els autors també argumenten en contra d'un enfocament punitiu dels organismes internacionals i suggereixen la necessitat que els actors occidentals canviïn el seu enfocament cap a l'Àfrica, allunyant-se de l'assistència a la seguretat i l'acció militar per centrar-se en les reformes de govern i el suport econòmic per millorar els mitjans de vida dels ciutadans corrents. També analitzen l'impacte dels xocs globals com el canvi climàtic, la COVID-19 i els reptes econòmics als països africans, destacant la crisi del deute i el paper de les grans potències en la prestació d'assistència. Paral·lelament, adverteixen de les conseqüències negatives de l'enfocament tradicional de tolerància zero cap als cops d'estat militars, tant pel que fa a agreujar la inestabilitat com a perjudicar potencialment el benestar de la població. Suggereixen que el suport popular als governs militars en determinades regions, especialment al Sahel, pot derivar de la desil·lusió amb la democràcia i de la creença que el govern autoritari és una solució als problemes dels països. Els autors conclouen defensant una solució a llarg termini que impliqui invertir en millores de governança i construir estats més forts per abordar les causes arrels de la inestabilitat a l'Àfrica. A més, destaquen la necessitat d'abordar els reptes econòmics als quals s'enfronten els països africans, com ara la crisi del deute i l'impacte dels esdeveniments globals en les seves economies.

Roberto Rosano Tornare impero. Il sogno di Xi Jinping e la vulnerabilità del soft power cinese

En aquesta entrevista, Giorgio Cuscito, analista de la revista de geopolítica *Limes*, aborda diverses qüestions relacionades amb la posició de la Xina en el context internacional. En el transcurs de la seva anàlisi destaca els temes següents. Primer, les dificultats de Beijing per aconseguir una inspiració universal de la marca xinesa, ja que la Xina s'ha vist obstaculitzada per una sèrie de factors desfavorables, com l'empitjorament de la competició amb els Estats Units, la qual cosa implica que ha de demostrar les seves "bones intencions" i que el seu ascens no representa una amenaça, sinó un progrés per al món. Segon, l'impacte de la guerra a Ucraïna sobre els projectes de Xi Jinping, ja que tot i que la Xina es va associar a Rússia poc abans de l'esclat de la guerra, aquesta associació no és una aliança sinó una suma d'interessos comuns que poden anar variant. No hi ha cap obligació de

defensa mútua, tot i que ambdós països actuen de manera que es poden beneficiar mútuament, encara que amb limitacions. Tercer, Cuscito considera que el somni xinès manca d'un "mite operacional" fort, és a dir que s'adreça principalment als xinesos, mentre que els Estats Units disposen del "somni americà" que és més atractiu universalment. Així, la Xina té dificultats per construir un "mite operacional" fort o per formar aliances regionals, encara que es presenti com un model de desenvolupament. Quart, la Xina vol fer del sud-est asiàtic el seu pati del darrere, però els països de la regió desconfien de les seves iniciatives degut a les seves ambicions militar quan en canvi podria aprofitar elements culturals com la filosofia confuciana per catalitzar el consens. Cinquè, els problemes per a la posada en marxa d'una estratègia de *soft power*: la Xina intenta presentar-se com un model de desenvolupament, però la presència invasiva de les seves empreses i dels seus contingents militars no sempre és ben rebuda en alguns països. Sisè, els reptes que ha d'afrontar per poder competir amb els Estats Units, ja que la Xina s'està quedant enrere en àrees clau com la tecnologia militar, el domini dels mars i la mà d'obra qualificada. Setè, la Xina està intentant internacionalitzar la seva moneda, però s'enfronta a reptes, com ara la necessitat de millorar la seva imatge i abordar les condicions econòmiques nacionals de cada país on intenta implantar-se. Finalment, l'autor també destaca l'interès estratègic de la Xina per a Corea del Nord per tal evitar la possible expansió de Corea del Sud prop de les seves fronteres.

Mark Leonard China's Game in Gaza

En aquest article l'autor analitza el paper de la Xina en les crisis globals, especialment pel que fa a la seva resposta al conflicte entre Israel i Hamàs, i assenyala que durant l'últim any, mentre els diplomàtics occidentals s'implicaven en els diversos conflictes globals, la Xina ha aprofitat les oportunitats que li oferia el desordre i en aquest sentit el conflicte de Gaza ha proporcionat a la Xina l'oportunitat d'aprofitar el desequilibri percebut en el suport dels Estats Units a Israel i donar forma a la seva resposta per alinear-se amb l'opinió pública del món en desenvolupament. L'autor també destaca que si la Xina va tenir inicialment una resposta maldestra a la invasió, posant èmfasi en la sobirania territorial d'Ucraïna i la seva proximitat a Rússia, en canvi pel que fa al conflicte de Gaza, ha establert un criteri sòlid que mira d'aprofitar el sentiment global anti-israelià i exposar la percepció de dobles estàndards dels Estats Units, alineant-se així amb les narratives que dominen al Sud global. Així, la desconfiança cap als Estats Units s'ha incrementat al món àrab des de l'inici del conflicte mentre que al mateix temps hi creixen les simpaties cap a una Xina que es presenta com una alternativa a uns Estats Units percebuda bel·licistes i hipòcrites. Al mateix temps, però la Xina no pretén unir països en una aliança antioccidental, sinó que es posiciona com a campiona d'un "món multicivilitzador" i es presenta com a soci per al desenvolupament i la sobirania, la qual cosa atrau els països atrapats entre la Xina i els Estats Units, la qual cosa la converteix en un soci preferencial pel que fa a la inversió en infraestructures i el desenvolupament econòmic. En definitiva, la posició de la Xina sobre la guerra de Gaza, que presenta els Estats Units com a hipòcrita, podria influir en l'opinió mundial en futurs conflictes, inclòs un escenari en què la Xina decideixi envair Taiwan.

Jules Sergei Fediunin & Hélène Richard La Russie est-elle impérialiste?

Els milers de milions de dòlars en ajuda no han estat suficients i la contraofensiva ucraïnesa ha fracassat. Amb l'esperança de mantenir els fluxos financers enviats des de les capitals occidentals, Kíev presenta el seu agressor com una potència colonial que amenaçaria tota Europa. En aquest context, els autors consideren que reflexionar sobre la història de l'Imperi Rus i el lloc únic que hi ocupa Ucraïna convida a qüestionar aquesta idea. Així, exploren la naturalesa de la guerra russo-ucraïnesa mitjançant l'anàlisi de termes com imperi, imperialisme i colonialisme. L'article comença descrivint la visió ucraïnesa del conflicte com una lluita per l'alliberament contra l'antic domini rus, que alguns fins i tot qualifiquen de guerra colonial o neocolonial, apuntant a l'expansionisme rus. Els autors assenyalen que Rússia, a partir de la Moscòvia del segle XIII, va formar un vast territori que presenta trets d'imperi, caracteritzat per la jerarquia entre el centre i els marges. A diferència dels imperis europeus, però, l'expansió russa es va produir gradualment sense crear colònies separades. Rússia va establir una jerarquia entre els pobles indígenes i les poblacions eslaves occidentals conquerides, formant un "glacis cultural". Durant el segle XIX, els intel·lectuals russos van proposar projectes d'unificació nacional sota la influència de les idees jacobines i de la Tercera República Francesa. Els ucraïnesos i els bielorrussos, en particular, havien d'ocupar un lloc singular en la formació del "cor nacional". El poder tsarista va intentar reunir aquests grups contra la noblesa polonesa, promovent la idea d'una nació russa "trinitària" formada pels grans russos, els petits russos (ucraïnesos) i els russos blancs (bielorrussos). Els autors també remeten al període postsoviètic quan les relacions entre Rússia i Ucraïna van evolucionar després de la desaparició de la Unió Soviètica tot i que Ucraïna continuava a ser considerada part de l'esfera d'influència natural de Moscou. L'article conclou discutint la naturalesa postimperial i nacionalista del conflicte russo-ucraïnès, en el marc del qual Rússia buscava redefinir el seu "centre nacional" absorbint les regions d'Ucraïna que està ocupant. Això no obstant, els autors insisteixen que la guerra no tracta de reconstituir un imperi, sinó de consolidar una identitat nacional russa. El nacionalisme rus oscil·la entre una tendència a formar un estat-nació afavorint la majoria ètnica i un projecte imperial que pretén dominar diversos espais culturalment diversos. En resposta, Ucraïna està intensificant el seu procés d'ucraïnització, afirmant la seva pròpia identitat nacional.

Anne Applebaum How Ukraine Must Change If It Wants to Win

L'article destaca els recents atacs a gran escala de míssils contra Ucraïna i analitza l'estratègia del president rus Vladimir Putin. Tot i no poder dominar militarment Ucraïna, considera que Putin pretén exercir una pressió sostinguda, destruir la infraestructura civil i esperar que els aliats ucraïnesos perdin interès. També assenyalava que els aspectes narratius i psicològics del conflicte són crucials, amb els funcionaris del Kremlin projectant una posició de força i la seva voluntat d'anorrear l'enemic. Applebaum subratlla que Ucraïna ha de passar de confiar en el voluntariat i l'entusiasme a construir sistemes, institucions i legislacions sòlids. En aquest sentit, Rustem Umerov, el nou ministre de

Defensa d'Ucraïna, es presenta com a defensor de la integració d'Ucraïna amb Europa, amb una visió clara modelada per la seva experiència infantil d'exili. Umerov té l'encàrrec d'abordar els reptes d'eliminar la corrupció i millorar la gestió i l'eficiència de l'exèrcit. L'article ressenya els plans d'Umerov per abordar les complexitats de les necessitats militars, com ara la prioritització, la planificació a llarg termini i la coordinació amb empreses occidentals i la indústria de defensa d'Ucraïna. A més, Umerov pretén transformar la narrativa al voltant del servei militar, convertint-la d'una font de por en un honor. Pretén aportar claredat als procediments i objectius del servei militar, alhora que advoca per un debat polític acalmat a Ucraïna. Applebaum conclou admetent les dificultats de les tasques a les quals s'enfronta Umerov, però subratlla la seva importància en la batalla existencial d'Ucraïna contra Rússia. L'aposta es descriu com un xoc de civilització entre una societat oberta i una altra tancada, una societat d'estat de dret i una dictadura. L'article conclou expressant la confiança en el compromís d'Ucraïna amb la democràcia i la seva capacitat per superar els reptes als quals s'enfronta.

Pauline Garaude Les détroits turcs, puissant outil stratégique de Recep Tayyip Erdoğan

L'article evoca el paper estratègic de Turquia, situada a la cruïlla d'Àsia, Europa i Orient Mitjà. Com a membre de l'OTAN des de 1952 i seu d'una base militar utilitzada per la Força Aèria dels Estats Units, Turquia es beneficia d'una posició estratègica reforçada per la Convenció de Montreux de 1936, que regula la gestió del trànsit marítim dels Dardanel·ls i l'estret del Bòsfor. La Convenció de Montreux limita el trànsit naval de les potències que no són veïnes del mar Negre, principalment les de l'OTAN. Malgrat la guerra d'Ucraïna, Turquia manté el seu paper crucial a la conca pòntica, sobretot controlant el pas de nombrosos vaixells per l'estret del Bòsfor. El mar Negre només representa el 4,5% del comerç marítim mundial, però la seva importància per a Turquia rau en les importacions de cereals de Rússia i Ucraïna, així com la seva dependència dels hidrocarburs russos. Malgrat l'embargament de petroli rus, Rússia ha eludit les restriccions creant una flota alternativa. La Convenció de Montreux permet a Turquia gestionar els estrets i regular la presència de vaixells estrangers al mar Negre, equilibrant així els interessos entre Rússia, l'OTAN i Occident. Ara, des de l'inici de la invasió russa, les forces de l'OTAN han augmentat la seva presència al mar Negre, la qual cosa ha despertat la preocupació de Rússia. L'autora també aborda el projecte del Canal d'Istanbul, considerat com un repte al Canal de Suez, ja que pretén oferir una alternativa a l'estret del Bòsfor, permetent el pas de vaixells més grans. Tanmateix, encara queden preguntes sobre el seu impacte en la Convenció de Montreux i com finançaria Turquia aquest projecte, atesos els seus reptes econòmics.

Simon Tisdall From Gaza to Ukraine, brute force threatens to triumph in 2024

En l'article, l'autor compara l'ús de la violència per part d'Israel i Rússia i preveu que el 2024 serà un any en què la força bruta tindrà un paper destacat. A parer seu, la situació a Gaza i Ucraïna reforça la debilitat de l'ordre internacional posterior a 1945, ja que les

institucions internacionals com l'ONU o la Cort Internacional de Justícia han fracassat o han perdut legitimitat. Arran de la resposta israeliana als atacs del 7 d'octubre, alguns observadors creuen que la situació a Gaza es correspon amb la definició legal de genocidi. Tot i que Sud-àfrica ha portat el cas a la Cort Internacional de Justícia, les Forces de Defensa d'Israel ignoraran, amb tota probabilitat, les resolucions que pugui adoptar el tribunal. De la mateixa manera que en el cas d'Ucraïna, es fa palesa la crisi de la resolució de conflictes, que té com a conseqüència que hi hagi més líders mundials que mirin d'aconseguir els seus objectius per la via de les armes. En aquest context, l'augment de la inestabilitat global derivada dels conflictes també s'ha posat de manifest a Ucraïna i Gaza, i ambdues crisis han fet augmentar la divisió entre els països occidentals. L'autor assenyala la falta de lideratge dels EUA, que ha fracassat a l'hora d'armar Ucraïna i frenar Netanyahu, com una de les causes principals d'aquest triomf de la força bruta.

Catalunya, Espanya, Europa

Enric Juliana Café Moka para todos

En aquest article, Juliana analitza les conseqüències dels atacs contra vaixells amb drons, míssils, helicòpters i llanxes ràpides per part de les milícies hutís (musulmans xiïtes) que controlen la costa occidental del Iemen, de manera que les principals navilières del món han entrat en pànic i han ordenat als vaixells que prenguin la ruta d'Àfrica, més llarga i més costosa. La situació s'ha agreujat les darreres setmanes i crida l'atenció la negativa de Pedro Sánchez a la incorporació d'Espanya a la coalició naval organitzada pels Estats Units, ni tan sols de manera indirecta a través de l'operació Atalanta, posada en marxa per la Unió Europea el 2009 per intentar frenar la proliferació de la pirateria al golf d'Aden i la costa de Somàlia. Segons l'autor, Sánchez vol acudir a les eleccions europees del juny com la figura més rellevant de l'esquerra europea, amb missatges de solidaritat reiterats amb el poble de Gaza. Després d'haver-se alineat amb els Estats Units en la normalització de relacions amb el Marroc, amb el consegüent canvi de posició sobre el Sàhara Occidental, després d'haver segellat amb Biden l'ampliació de la base naval de Rota i després de la reeixida cimera de l'OTAN a Madrid el juny del 2022, el president del Govern espanyol marca ara distàncies amb Washington en un assumpte de veritable importància estratègica. D'altra banda, el Partit Popular no sembla haver inclòs aquest tema a la seva línia de combat. La política exterior no és el punt fort d'Alberto Núñez Feijóo, que no parla de la guerra d'Ucraïna, no parla de Gaza, no parla del mar Roig i ni tan sols parla de l'Argentina de Milei ara que s'apropen les eleccions gallegues on més de 160.000 gallegcs residents a Argentina tenen dret a vot. Finalment, Juliana apunta que aquests esdeveniments ens han recordat la importància que tenen canals i estrets i que a l'Orient Mitjà s'està desplegant una veritable guerra de caràcter regional amb diferents escenaris relacionats entre si (Gaza, Cisjordània, sud del Líban, mar Roig, Iran), a l'espera de veure quina política adopten la Xina, l'Índia i els països del Golf davant el més que possible encariment de les seves exportacions marítimes cap a Europa.

Alberto Alemanno EU enlargement, reform and the missing citizens

En l'article, l'autor es proposa analitzar els resultats de la Conferència sobre el futur d'Europa (CoFoE). Després de les eleccions europees de l'any 2019, els líders europeus van reconèixer, per primera vegada des del Tractat de Lisboa de 2007, la necessitat d'emprendre reformes institucionals. En aquest marc, la Comissió Europea, el Consell de la Unió Europea i el parlament van crear la CoFoE amb l'objectiu d'iniciar un procés de reforma de la UE des de baix. Hi van participar tant ciutadans europeus seleccionats aleatòriament com responsables polítics locals, nacionals i europeus, i va concloure l'any 2022 després d'aprovar 326 propostes. El primer punt que destaca l'autor és la falta de credibilitat d'aquest procés de reforma, ja que ni la comissió ni el consell van prendre's seriosament les demandes de la conferència. Tot i que el Parlament va sol·licitar en dues ocasions enviar les propostes al Consell d'Europa per reformar els tractats, els caps de govern van evitar aquesta qüestió. En segon lloc, destaca que la reforma institucional i l'ampliació de la UE han passat a un primer pla després de més d'una dècada d'espera. El motiu principal és que el sistema i les estructures europees no estan preparades per a les necessitats més recents, com ara l'adquisició conjunta d'armes i vacunes i la creació d'un sistema d'emergència per acollir refugiats ucraïnesos. Tanmateix, encara no hi ha hagut prou debat entorn de la qüestió de l'admissió d'Ucraïna a la UE, que trobaria dificultats en la situació actual. D'altra banda, la iniciativa francoalemanya del "Grup dels 12" preveu quatre nivells diferents d'integració europea, de manera que els països que estiguin preparats per integrar-se més a fons no depenguin dels altres. A més a més, proposa eliminar la unanimitat en el vot, encara que això suposi acceptar diferents nivells de compromís dins la UE. En darrer terme, l'autor destaca que s'ha perdut el compromís original de la CoFoE, que era integrar els ciutadans en la reforma de la UE, i que això és un perill tenint en compte la imminència de les eleccions europees del proper mes de juny.

Jesús A. Núñez Villaverde El débil músculo geopolítico de la Unión Europea

En aquesta anàlisi, l'autor critica la manca d'un perfil geopolític sòlid per part de la Unió Europea (UE) a l'escenari internacional, tot i que tant la presidenta de la Comissió, Ursula von der Leyen, com Josep Borrell, Alt representant de la Unió Europea per a Afers exteriors i Política de Seguretat, han instat la UE a deixar de ser un simple "terreny de joc" i convertir-se en jugadors actius, aprenent el llenguatge del poder. També destaca que les divergències internes entre els Vint-i-set, marcades per visions nacionalistes i alineaments amb Washington, debiliten la capacitat funcional de la UE en assumptes de política exterior, seguretat i defensa. Aquest fet augmenta el risc que la UE es torni irrellevant tant per defensar els seus propis interessos com per defensar un ordre internacional basat en normes. En aquest sentit, presenta dos exemples recents, un relacionat amb Ucraïna i un altre amb Palestina, que il·lustren aquestes preocupacions. En el cas d'Ucraïna, critica l'aparent flexibilitat de Viktor Orbán, primer ministre d'Hongria, perquè permet l'inici de les negociacions d'adhesió, però alhora bloqueja l'aprovació de fons significatius per a la

reconstrucció del país. A més, suggereix que Orbán utilitza això com un mitjà de xantatge per obtenir beneficis econòmics sense comprometre's realment. Pel que fa a Palestina, lamenta la manca de posicions comunes entre els Vint-i-set, fins i tot en assumptes crítics com l'intent d'establir un alto el foc a Gaza a l'Assemblea General de les Nacions Unides. L'autor argumenta que això debilita internament la UE i la fa vulnerable davant de reptes i amenaces, especialment en un moment polític en què les eleccions al Parlament Europeu del proper mes de juny podrien enfortir els euroescèptics i antieuropeistes. En definitiva, l'autor adverteix que aquestes tendències no sols debiliten la cohesió interna de la UE, sinó que també l'exposen a reptes i amenaces per als quals no disposa d'instruments i polítiques sòlides, a la vegada que destaca la disfuncionalitat de la UE, especialment en el context de les regles actuals, que dificulten l'adhesió de nous membres.

Nicolas Klein Le soft power, atout de puissance pour l'Espagne du XXIe siècle

En aquest article, l'autor considera que Espanya exerceix el seu poder gràcies a la difusió de la seva cultura, la qual cosa representa un gran avantatge contra els gegants de l'entreteniment nord-americans. El text destaca la influència internacional de la cultura espanyola, sobretot a través de la publicació de la traducció al castellà de l'obra *El embrujo de España* (Marcial Pons, 2021) de l'hispanista nord-americà Richard Lauren Kagan. Aquest llibre explora la permanència de la cultura hispànica als Estats Units i arreu del món, destacant la fascinació global per Espanya, el seu patrimoni, les seves tradicions i la seva gastronomia. En l'àmbit cinematogràfic, la influència espanyola és notable des de la primera pel·lícula projectada a Madrid l'any 1896. Directors de renom com Luis Buñuel, Pedro Almodóvar i actors com Penélope Cruz i Javier Bardem han contribuït a l'èxit del cinema espanyol. Recentment, els cineastes espanyols han trobat l'èxit a França i als Estats Units, reforçant la reputació internacional del cinema espanyol, elogiat en diversos festivals. Les sèries de televisió espanyoles, especialment "La casa de papel", han tingut un paper clau en l'auge del soft power espanyol en l'àmbit audiovisual. La sèrie ha obtingut un atractiu global, fet que ha fet que el públic estranger demanés més produccions espanyoles, en col·laboració amb empreses nord-americanes com Netflix i Amazon Prime. Netflix ha reforçat el seu compromís amb Espanya construint estudis a Madrid, que s'han convertit en un símbol de la inversió en producció audiovisual espanyola. Això va donar lloc a la creació de Madrid Content City, que inclou una universitat especialitzada en professions de cinema i televisió, reforçant així la indústria cinematogràfica espanyola. En l'àmbit musical, artistes espanyols, entre els quals destaca Rosalía, han tingut un èxit mundial, contribuint a fer de Madrid una capital de la comèdia musical. L'autor destaca la importància de la llengua espanyola, amb gairebé 500 milions de parlants nadius i 600 milions en total, com un dels principals actius d'Espanya a l'escenari mundial. En definitiva, el soft power espanyol és un dels principals factors de poder i influència d'Espanya en el segle actual, il·lustrat per l'èxit en el cinema, les sèries de televisió, la música i la promoció de la llengua espanyola a escala mundial.

Tristan de Bourbon-Parme Le Brexit est-il une si mauvaise affaire?

Des de *Le Monde Diplomatique* l'autor aborda les anàlisis divergents sobre la situació econòmica del Regne Unit després del Brexit, tenint en compte diferents perspectives i interpretacions que en fan una lectura més matisada. Pel que fa a les crítiques a la situació econòmica, l'autor assenyala que antics funcionaris, com Mark Carney, antic governador del Banc d'Anglaterra, i el *Financial Times*, destaquen els reptes econòmics als quals s'enfronta el Regne Unit i expressen la seva preocupació per les possibles conseqüències econòmiques, citant una possible caiguda del 4% del PIB. Això no obstant, també assenyala que economistes britànics confronten aquestes anàlisis i critiquen les comparacions entre les economies britànica i alemanya, apuntant que ambdós països tenen taxes de creixement similars des del 2016. També les estimacions sobre pèrdues econòmiques varien, amb partidaris del Brexit com Julian Jessop que posen en dubte la caiguda del 4% del PIB i suggereixen pèrdues marginals, entre l'1% i el 2,5%. Respecte del rendiment econòmic i de les revisions estadístiques, malgrat les preocupacions, el Regne Unit va aconseguir el millor rendiment econòmic del G7 els anys 2021 i 2022, segons l'FMI. A més, l'Oficina d'Estadística Nacional del Regne Unit ha revisat el PIB a l'alça, apuntant a nivells superiors als anteriors a la pandèmia per a 2021 i 2023. En l'àmbit de la immigració i dels canvis demogràfics, l'autor se centra en els canvis relacionats amb la immigració. Assenyala que la nova política migratòria post-Brexit ha comportat una reducció de treballadors de la Comunitat Europea i un augment dels treballadors no comunitaris. Els residents a la Unió Europea representen ara el 7,7% dels treballadors, mentre que els treballadors no comunitaris ja superant aquesta xifra. Pel que fa a l'impacte sobre l'ocupació i els salaris, alguns sectors, com l'agricultura, han experimentat canvis significatius, amb salaris que han augmentat més d'un 25% des del 2020, mentre que el Brexit també ha provocat canvis en la contractació en el sector dels serveis, amb els britànics ocupant llocs de treball que abans ocupaven treballadors europeus. Quant a les perspectives polítiques, sembla que l'opinió pública britànica estigui més preocupada per la immigració que per l'economia. Les perspectives polítiques apunten a una postura dura del govern conservador sobre el Brexit, malgrat les crides d'algunes empreses a revisar els acords comercials amb la Unió Europea. Finalment, respecte de les perspectives de futur, l'autor afirma que les perspectives d'una renegociació radical amb la Unió Europea segueixen sent incertes, ja que s'exerceixen fortes pressions per part de les empreses i dels partidaris durs del Brexit. En darrer terme, l'autor també apunta que, malgrat els reptes econòmics i els canvis demogràfics, l'opinió pública britànica es manté dividida sobre l'impacte general del Brexit.

Harlem Désir Safe migration routes are vital for a functioning EU asylum system

L'autor de l'article planteja el reassentament de refugiats com a pedra angular d'un sistema migratori i d'asil efectiu, i assenyala les mancances que té Europa en aquest aspecte degut a l'opacitat i l'excés de burocràcia en les vies segures que ofereix. Destaca que el reassentament redueix la pressió en els estats de primera arribada com el Líban que, amb

només 5,5 milions d'habitants, acull actualment 1,5 milions de refugiats sirians. En contrast, l'autor exposa les mancances que presenta la UE per respondre a una demanda de reassentament creixent: no dedica prou esforços a crear rutes segures i estableix compromisos insuficients en les xifres de refugiats que pot acollir. A més a més, assenyala la necessitat de millorar l'accés a altres rutes segures, com ara la reunificació familiar, l'admissió humanitària o les ofertes de feina i estudis. D'altra banda, posa en relleu l'oportunitat que suposa l'aprovació del Pacte de Migració i Asil de la UE per harmonitzar els criteris, procediments i processos de reassentament, de manera que hi hagi un marc comú a tota Europa. Amb tot, opina que els estats membres no només han de treballar per establir rutes migratòries segures, sinó també per establir un sistema d'asil que respecti els drets humans.

Dragan Đilas How the West lost the plot on Serbia

En aquest article, Dragan Đilas, president del Partit de la Llibertat i la Justícia i membre de la coalició Sèrbia contra la Violència, alcalde de Belgrad (2008-2013) i president del Partit Demòcrata, el principal partit d'oposició de Sèrbia (2012-2014), critica la manca de suport occidental als valors democràtics a Sèrbia, ja que considera el país s'enfronta a un declivi de la democràcia sota el president Aleksandar Vučić. L'autor destaca les protestes recents a Belgrad després d'unes eleccions considerades com a fraudulentos, que acusen el president i el seu partit de manipulació massiva. Tot i que l'oposició demana la repetició de les eleccions, la condemna internacional de les irregularitats és limitada. L'autor denuncia la coincidència entre enviats russos i nord-americans a l'hora d'expressar la seva preocupació per l'estabilitat del govern serbi, en lloc d'abordar el frau electoral i argumenta que Sèrbia necessita una condemna internacional més ferma de les irregularitats electorals i els abusos verbals contra els observadors electorals. D'altra banda, descriu la relació transaccional entre Vučić i Occident, on el president serbi interpreta un paper populistes per al seu públic a casa mentre ofereix el que Occident vol escoltar quan es troba a l'estranger. Malgrat les preocupacions pel deteriorament dels drets polítics i les llibertats civils a Sèrbia, la cooperació de Vučić en determinades qüestions, com ara el reconeixement de les matrícules de vehicles emeses a Kosovo i el suport a Ucraïna amb municions, sembla eclipsar el retrocés democràtic. Finalment, l'autor insta els interlocutors occidentals a entendre que fer els ulls grossos davant les accions de Vučić pot provocar un deteriorament més gran de les institucions i la reputació de Sèrbia.

Democràcia, diversitat i cultura

Jan-Werner Müller The Myth of Social Media and Populism

L'opinió de l'autor és que, malgrat que molts experts s'han mostrat preocupats per l'ús que han fet els polítics populistes de les xarxes socials, aquestes plataformes no són les culpables del triomf d'aquest tipus de moviments. En un 2024 en què s'esperen eleccions en més de 50 països, la voluntat política de reformar les plataformes i l'enfortiment dels partits polítics que defensen la democràcia seran claus per frenar els populistes. D'una

banda, destaca que les revolucions mediàtiques que s'han produït al llarg de la història sempre s'han rebut amb pànic i preocupació per la possibilitat que se n'aprofitessin els moviments de masses. No obstant això, considera que aquest tipus de determinisme tecnològic ha estat refutat: de la mateixa manera que l'aparició de Facebook i Twitter es va rebre amb entusiasme durant la Primavera Àrab, el Brexit i la victòria de Donald Trump van transformar aquest entusiasme en pessimisme. A més a més, les bombolles de filtre generades pels algorismes a les xarxes no serien tan comunes com s'acostuma a afirmar, ni la causa principal que la població es polaritzi. L'estratègia del populisme és contactar directament amb el votant, desfer-se dels mecanismes democràtics interns dels partits i, potencialment, de la pluralitat política. Així doncs, les xarxes redueixen la necessitat de burocratitzar els partits polítics i, per tant, el cost de mobilitzar els votants; l'autor posa d'exemple els casos de l'Índia, Hongria, els EUA i Israel. D'altra banda, l'autor apunta la necessitat de controlar la manera en què es governen les plataformes. Posa d'exemple Elon Musk, que ha canviat les polítiques de X per excloure'n periodistes i rebaixar la moderació del contingut, cosa que li dona un poder que no té un contrapès sòlid. En el cas d'algunes democràcies més deficitàries, els governs han aconseguit excloure de les plataformes alguns polítics, activistes i agències de notícies, mentre que els països autoritaris han mirat d'inundar les xarxes de contingut per distreure l'atenció dels ciutadans. Finalment, l'autor afirma que la solució no és censurar els actors populistes a les xarxes, sinó promoure que aquestes estiguin dissenyades per facilitar la pluralitat i l'accés a altres opinions sense deixar de moderar-ne el contingut. En aquest sentit, la UE ha mirat de regular l'accés obert als criteris de moderació de contingut a les xarxes mitjançant el [paquet sobre serveis digitals](#). Així doncs, considera que la legislació i l'educació respecte a les xarxes seran fonamentals per a les democràcies.

Hal Brands The Field of Geopolitics Offers Both Promise and Peril

L'article analitza el context històric i la rellevància contemporània de la geopolítica, centrant-se en dues tradicions diferents: la geopolítica democràtica i la geopolítica autocràtica. L'autor comença destacant la controvertida figura Alexander Dugin, un intel·lectual rus conegut per les seves opinions nacionalistes radicals i les seves connexions amb el govern rus. Les idees de Dugin s'alineen amb la tradició autocràtica de la geopolítica, que defensa l'expansió i el control d'Euràsia. La tradició democràtica, en canvi, representada per pensadors com Halford Mackinder, Alfred Thayer Mahan i Nicholas Spykman, subratlla la importància d'equilibrar el poder per evitar el domini sobre Euràsia per part de qualsevol poder autocràtic. A partir d'aquí, l'autor s'endinsa en el desenvolupament històric d'aquestes idees a finals del segle XIX i principis del XX, especialment en resposta als reptes que plantegen els conflictes globals i l'auge dels estats agressius. Brands traça paral·lelismes entre la geopolítica històrica autocràtica, exemplificada per figures com Karl Haushofer, i les accions contemporànies de líders com Vladimir Putin i Xi Jinping, i argumenta que la comprensió d'aquestes tradicions geopolítiques és crucial perquè els responsables polítics democràtics abordin els reptes plantejats pels poders autocràtics. L'autor analitza les estratègies geopolítiques de Rússia i la Xina, especialment en relació amb Ucraïna i Taiwan com a exemples de com les

potències autocràtiques pretenen establir el domini a Euràsia, i destaca la importància de les aliances, l'equilibri i un enfocament multidimensional en la geopolítica democràtica per contrarestar les ambicions expansionistes dels estats autocràtics. En darrer terme, l'autor assevera que el món democràtic ha de renovar i adaptar les seves estratègies geopolítiques per abordar l'actual era de rivalitat, i destaca la importància d'establir una coalició de nacions democràtiques que treballin juntes militarment, econòmicament, tecnològicament i diplomàticament per mantenir l'estabilitat global i contrarestar les amenaces autocràtiques.

Katie Stallard Democracy in the era of deepfakes

L'article destaca el paper dels *deepfakes*, vídeos falsos generats mitjançant la intel·ligència artificial, posant com a exemple alguns casos que s'han produït en països com Ucraïna, Turquia i els EUA, i destaca el perill que pot suposar aquest tipus de contingut per a les eleccions que s'han de celebrar aquest 2024. A parer de l'autora, pot ser un any en què les teories de la conspiració i la desinformació es reforcin mitjançant les tecnologies que permeten generar contingut *deepfake*, que cada cop són més avançades i accessibles. A l'origen, aquesta tecnologia es va utilitzar per generar contingut pornogràfic a partir de la manipulació d'imatges de famosos. Si bé l'autora explica que aquest tipus de manipulació té una llarga tradició històrica i que és improbable que fins ara hagi tingut cap repercussió en les eleccions, també destaca que els *deepfakes* cada vegada són més realistes i difícils de distingir del contingut autèntic, i que generar-los és cada cop més econòmic. La proliferació d'aquets tipus de contingut es produeix en el marc d'una crisi de confiança envers els polítics i les institucions públiques, en què la informació falsa impresa ja ha tingut efectes significatius en països com els EUA. Si a això s'hi afegeix contingut multimèdia generat en moments crucials per a les eleccions, hi ha el perill que es produeixi un impacte real en els resultats.

Política&Prosa Les democràcies liberals en risc

L'editorial de la revista *Política&prosa* alerta de l'amenaça que representa l'extrema dreta per als valors democràtics i alerta de que l'any 2024, marcat per dues guerres el desenllaç de les quals és una veritable incògnita, serà un any crucial en el qual es juga la mateixa supervivència a mitjà i llarg termini de les democràcies liberals. Les eleccions europees del pròxim mes de juny i les nord-americanes del mes de novembre marcaran el futur del nostre continent i, en bona part, del món. A Washington ja no és cap secret la probable victòria dels republicans. A Brussel·les, l'avanç de l'extrema dreta posa per primera vegada seriosament en qüestió la gran coalició tradicional entre les principals famílies polítiques que han forjat el projecte europeu, és a dir els populars, els socialdemòcrates i els liberals. Ja ningú no descarta que una part de l'extrema dreta, representada pels conservadors i els reformistes europeus amb Giorgia Meloni al capdavant, puguin ser part de la majoria que triarà la pròxima Comissió. Pel que fa a l'escenari europeu, l'editorial destaca tres contextos nacionals que considera, per diferents raons, prioritaris. D'una banda, Itàlia, on l'extrema dreta governa amb majoria absoluta: Meloni no solament no s'ha moderat, sinó

que està intentant teixir aliances en l'àmbit europeu per canviar la correlació de forces a les institucions comunitàries. De l'altra, Alemanya, on l'avanç d'AfD està posant en tensió la CDU, l'únic partit conservador que continua mantenint el cordó sanitari enfront de la ultradreta. Finalment, Polònia, on encara cal esbrinar si la derrota de Llei i Justícia és suficient per restaurar la democràcia al país. En darrer terme, en els pròxims dotze mesos la democràcia s'hi juga molt i ja no es pot donar per descomptat que en el futur continuarem vivint en democràcies liberals i pluralistes.

Simon McCarthy-Jones Freedom of thought is being threatened by states, big tech and even ourselves

L'article analitza el desenvolupament històric i els reptes contemporanis del dret a la llibertat de pensament, destacant la seva importància crítica en les societats democràtiques. Traça els orígens de la llibertat d'expressió a l'antiga Grècia, especialment en el context de la democràcia atenesa. L'autor argumenta que, tot i que sovint es debat sobre la llibertat d'expressió, el dret a la llibertat de pensament es discuteix amb menys freqüència, però cada cop és més important a causa de la influència de les xarxes socials, el *big data* i les noves tecnologies. McCarthy destaca les preocupacions sobre la manipulació del pensament per part d'actors corporatius i polítics, citant els avenços en neurociència, tecnologies neuronals i la carrera per llegir la ment de figures com Elon Musk i Mark Zuckerberg. També esmenta que les Nacions Unides volen donar més substància al dret a la llibertat de pensament, amb el relator especial Ahmed Shaheed que proposa pilars com la privadesa, la immunitat, la integritat i la fertilitat mental. L'autor aprofundeix en els reptes de definir i protegir la llibertat de pensament, incloent-hi els possibles conflictes amb altres drets i la necessitat de diferenciar entre formes de pensament privades i públiques. El text explora casos històrics de restringir el pensament lliure, fent paral·lelismes amb *1984* de George Orwell i temes contemporanis com la vigilància en línia i la manipulació psicològica. L'autor estén la seva reflexió al present i al futur, i explora el concepte de "discurs del pensament" com a marc legal per protegir l'acte de pensar en veu alta amb els altres. També aborda l'impacte potencial de les noves tecnologies, com la tecnologia de lectura del cervell, sobre la privadesa mental i el dret a la llibertat de pensament. Suggereix que el desequilibri de poder entre els individus i la intel·ligència artificial (IA) podria plantejar preocupacions ètiques. Així doncs, l'autor advoca per protegir el lliure pensament davant les noves tecnologies i examina el paper dels governs, les empreses i els individus en la salvaguarda o l'amenaça d'aquest dret. Proposa mesures legals per protegir els empleats de ser acomiadats pels seus pensaments i defensa el disseny d'espais digitals que donin suport al pensament lliure. En darrer terme, l'autor sosté que el principi del pensament lliure s'enfronta a reptes, especialment a l'entorn en línia, on el compromís i el benefici sovint tenen prioritat sobre la recerca de la veritat. Conclou destacant la importància de preservar el pensament lliure davant l'evolució de les tecnologies, argumentant que és essencial per a la democràcia i el progrés humà.

Economia, benestar i igualtat

Matthieu Favas The green transition will transform the global economic order

Des de les pàgines de *The Economist*, l'autor analitza la complexa dinàmica i els reptes associats a la transició global cap a un món neutre en carboni. Tot i que s'espera que el pas cap a les emissions netes zero beneficiï els països de diverses maneres, com ara reduint la dependència de les importacions de combustible i generant ingressos per l'exportació de metalls necessaris per a tecnologies verdes, considera que la implementació pràctica serà complicada. Subratlla que els guanyadors i els perdedors durant aquesta transició no estaran determinats únicament pel canvi dels combustibles fòssils als recursos verds. Malgrat el pic previst de la demanda de petroli abans del 2030, encara hi haurà un consum considerable d'hidrocarburs durant la transició. S'espera que això beneficiï els països exportadors de petroli, especialment les empreses estatals del Golf i Amèrica Llatina. L'Organització dels Països Exportadors de Petroli (OPEP) pot enfrontar-se a nous reptes generats pels desacords entre els seus membres sobre la gestió de la transició, que podria conduir a un canvi de quota de mercat cap a petroestats de baix cost. També afirma que es preveu que es mantingui la demanda de gas i carbó, i que els Estats Units, Austràlia i Qatar es beneficiïn de l'exportació de gas natural líquid. No obstant això, els petroestats que no aconsegueixen diversificar les seves economies poden patir a llarg termini. D'altra banda, l'incrementat de les necessitats elèctriques per assolir els objectius de descarbonització està creant una demanda important de metalls com el cobalt, el coure, el liti i el níquel. Tot i que aquesta demanda podria fer pujar els preus dels metalls a curt termini, el mercat d'aquests minerals pot experimentar cicles d'auge i caiguda a causa de l'adaptabilitat de la demanda i la nova oferta. Els països nous en la mineria poden lluitar amb la volatilitat, i és probable que només els països més hàbils obtinguin un benefici substancial de l'exportació de recursos verds. Finalment, l'autor afirma que l'auge dels recursos verds no durarà per sempre, i un cop establerta la infraestructura d'energies renovables, la demanda de metalls verds es pot estabilitzar a un nivell inferior. Els països amb abundants fonts d'energia renovable, com la solar, l'eòlica i la hidràulica, tindran un avantatge sostenible. S'espera que les superpotències energètiques de la transició siguin aquelles que equilibrin estratègicament l'explotació de combustibles fòssils, la mineria de metalls i el desenvolupament d'energies renovables.

Henry Curr Don't count on a soft landing for the world economy

Des de les pàgines de *The Economist*, l'autor adverteix que, malgrat que Europa i els EUA han esquivat les perspectives econòmiques més negatives, l'economia es mantindrà en una situació delicada aquest 2024. Malgrat la disminució de la inflació, considera improbable que baixi fins al 2% tret que es produeixi una recessió. Un dels motius principals d'aquesta fragilitat és l'augment del preu del petroli: tot i haver superat els xocs d'oferta causats per la guerra d'Ucraïna, la producció ha disminuït i ha començat una altra guerra a l'Orient Mitjà. Tot plegat podria ocasionar una segona onada d'inflació. Pel que fa als tipus

d'interès, l'autor preveu que es mantinguin alts, ja que els bancs consideraran que els repunts en la inflació són temporals. El perill, doncs, és que Europa es vegi empesa a una recessió, ja que els responsables polítics podrien evitar baixar els tipus per por a la inflació. Tot i que aquest escenari és més improbable en el cas dels EUA, destaca que la resiliència de l'economia nord-americana està condicionada per un deute públic extraordinàriament elevat. No es preveu, a més, que les rebaixes fiscals del govern Trump s'hagin de revertir en un futur pròxim. Adverteix que les economies que no disposen d'aquesta capacitat d'endeutament són encara més vulnerables, i que l'economia mundial s'està ressentint tant d'una possible recessió a Europa com de la desacceleració de l'economia de la Xina que, si no rep els estímuls necessaris, corre el risc de "japonificar-se". Paral·lelament, considera que l'empitjorament de les tensions geopolítiques entre els EUA i la Xina i la tendència global al proteccionisme posen pals a les rodes del comerç, i que una possible reelecció de Donald Trump a la Casa Blanca podria exacerbar aquestes tendències, ja que probablement suposaria una baixada d'impostos (i, per tant, un augment del dèficit) i una intensificació de la guerra comercial.

The Economist Can India, Indonesia and Saudi Arabia be the next great economies?

L'article tracta dels reptes que tenen els països en vies de desenvolupament per posar-se al nivell de les economies més avançades i posa l'accent en les polítiques d'Indonèsia, l'Índia i l'Àrabia Saudita, que aspiren a convertir-se en països de renda alta abans de meitat de segle. L'autor observa que les economies emergents tenen la voluntat de créixer gràcies als mercats internacionals que s'han obert gràcies a la globalització i, alhora, a les subvencions per als sectors estratègics del país. Pel que fa a l'estratègia d'obertura, Indonèsia ha optat per entrar en les cadenes de subministrament sostenibles a través de la mineria i la refinació de níquel, i de la producció de cotxes elèctrics. Per la seva banda, l'Índia pretén convertir-se en un referent de les altes tecnologies amb la fabricació de microxips i telèfons intel·ligents; els països del Golf, en canvi, miren d'imposar-se com a centres de negocis internacionals. Segons l'article, l'obertura econòmica els ofereix l'oportunitat de millorar la qualitat de les seves empreses, ja que en els mercats internacionals han de competir amb empreses que no estan sota control governamental. D'altra banda, les economies emergents miren de fomentar alguns sectors estratègics a través de la intervenció estatal. L'article adverteix dels possibles efectes negatius que podria tenir, per exemple, la forta aposta pel níquel que ha fet Indonèsia, que podria ressentir-se'n en cas que s'imposi la producció de bateries a partir d'un altre material. També veu amb escepticisme la política industrial de subvencions a l'Àrabia Saudita i el proteccionisme de l'Índia en el sector de les altes tecnologies. A més a més, destaca que els països en vies de desenvolupament han perdut part de l'avantatge comparatiu que els suposava l'abundància de mà d'obra barata, ja que actualment les fàbriques requereixen una alta densitat de capital.

Sostenibilitat i canvi climàtic

Imme Scholz The sustainability transition needs a new narrative

L'autora destaca la bretxa significativa en el progrés cap als 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de les Nacions Unides per al 2030, tal com es descriu a l'[Informe sobre el Desenvolupament Sostenible Global 2023](#) (GSDR). Assenyala que la pobresa, la fam i les emissions de gasos d'efecte hivernacle continuen augmentant, i aconseguir la igualtat de gènere al ritme actual trigaria 300 anys. La pandèmia de la COVID-19 i la guerra a Ucraïna també han agreujat aquests reptes, però considera que el principal obstacle és la manca d'acció transformadora. El GSDR advoca per reformes radicals que incloguin noves tecnologies, infraestructures i enfocaments de presa de decisions per substituir sistemes obsolets i aconseguir millors resultats. L'energia renovable es cita com una innovació crucial, la qual cosa requereix un canvi total dels combustibles fòssils per aconseguir emissions zero de gasos d'efecte hivernacle. L'autora posa l'accent en la necessitat de desplegar a gran escala les energies renovables, les tecnologies netes, l'augment de la inversió en infraestructures energètiques i la millora de l'eficiència energètica, especialment a l'Àfrica. També assenyala que abordar les crisis alimentàries i la pèrdua de biodiversitat implica mesures dràstiques com la reducció del consum de carn, l'adopció de dietes basades en plantes i la disminució del malbaratament d'aliments. Les pràctiques agrícoles han de passar a sistemes multifuncionals i de baixos inputs que preservin la terra, l'aigua i la biodiversitat. A més, considera necessàries polítiques per reduir l'ús de contaminants persistents per a un medi ambient saludable. Per tal de promoure el benestar humà i la inclusió, subratlla la importància de la recerca dels objectius d'igualtat de gènere, l'enfortiment de l'estatus legal de la dona i l'autonomia econòmica. Finalment, posa l'accent en el poder de la narrativa per convèncer la gent que aquests canvis són crucials per construir un futur habitable. En darrer terme, afirma que els processos democràtics són fonamentals per dissenyar polítiques que distribueixin els costos de transformació de manera justa, i anima els responsables polítics a prioritzar l'equitat i la justícia, comprometre's amb la transparència i ser responsables en compartir els costos entre grups d'ingressos i generacions.

Jillian Ambrose Cop29 host Azerbaijan to hike gas output by a third over next decade

L'Azerbaidjan, amfitrió de la propera [cimera del clima](#) de les Nacions Unides d'enguany, té previst incrementar la producció de gas en un terç durant la pròxima dècada. El govern del país afirma que té previst doblar les exportacions de gas a Europa de cara a 2027 i ha nomenat un ex-directiu de la seva empresa estatal de petroli i gas per presidir les converses sobre el clima de la Cop29 que tindran lloc el proper mes de novembre a Bakú. La intenció és substituir el paper de Rússia com a exportador de gas a Europa, que s'ha reduït arran de la guerra d'Ucraïna. Segons [Global Witness](#), la indústria dels combustibles fòssils ha tingut un paper destacat en el finançament de l'agressió contra els armenis de l'Alt Karabakh des de l'any 2020. En definitiva, l'organització critica que el futur de les polítiques climàtiques

es posi en mans d'un país al qual interessa mantenir la dependència mundial dels combustibles fòssils.

Innovació, ciència i tecnologia

Brando Benifei Les modèles les plus avancés d'IA font peser un risque systémique

En aquesta entrevista, Brando Benifei, del Grup de l'Aliança Progressista de Socialistes i Demòcrates al Parlament Europeu, debat diferents aspectes relacionats amb la regulació de la Intel·ligència Artificial a la Unió Europea (UE). En primer lloc, posa de manifest el problema de la manca de competència estratègica de la UE pel que fa a les decisions relacionades amb l'estratègia industrial, el poder pressupostari i fiscal, la qual cosa genera una fragmentació de les competències i un desavantatge competitiu respecte a la Xina i els Estats Units. Segon, en resposta a les crítiques que la UE regula la IA abans de crear grans empreses tecnològics competitives, insisteix en la no contradicció entre regulació i innovació, subratllant que el principal problema rau en la manca d'inversió i competència estratègica real europea. Tercer, explica que les regles reforçades per als models d'IA més avançats estan lligades al risc sistèmic que presenten, però que això no hauria d'impedir el desenvolupament d'aquests models, perquè al cap i a la fi les normes reguladores s'aplicaran a tot el món. Reconeixent la ràpida evolució de la IA, destaca la necessitat d'un enfocament basat en casos d'ús del món real en lloc de regular la tecnologia en si, tot i ser flexible i adaptable. També assenyala la importància de desenvolupar i compartir les capacitats informàtiques necessàries per a la IA a la UE, destacant que els plans europeus clars poden fer que la infraestructura sigui accessible per a aquells que la necessiten. L'autor també aborda les preocupacions creixents relacionades amb la desinformació generada per la IA i apunta la necessitat de cooperar amb els desenvolupadors per trobar solucions tècniques alhora que augmentar la conscienciació del públic a través de l'educació, la societat civil i els mitjans de comunicació. Benifei assegura que existeix un ampli consens al Parlament Europeu sobre la Llei d'IA, però assenyala alguns punts de divisió, en particular sobre la imposició de normes a grans empreses i qüestions de vigilància i seguretat nacional. Finalment, expressa tres desitjos per a l'ecosistema d'IA europeu per a l'any 2024: la construcció d'un cos de llei internacional sobre IA, una major atenció a la formació en IA a nivell internacional i la implementació efectiva de la IA. En definitiva, l'entrevista posa de relleu els reptes i les iniciatives de la UE en l'àmbit de la regulació de la IA, destacant la necessitat d'un enfocament equilibrat per fomentar la innovació tot garantint la seguretat i la confiança.

Carme Colomina Una IA ética: la UE y la gobernanza algorítmica

La Unió Europea (UE) ha aprovat la primera Llei d'intel·ligència artificial (IA) del món amb regles vinculants que establiran obligacions i límits segons el risc associat a l'ús de la IA. El ràpid desenvolupament de la IA planteja reptes tecnològics, econòmics, socials i geopolítics,

amb enfocaments contradictoris entre els grans poders globals. L'omnipresència de la IA abraça des de la seguretat cibernètica fins a la robòtica domèstica, generant incerteses en la seva governança degut al seu desenvolupament accelerat. La UE lidera amb una llei que classifica els sistemes d'IA en categories segons el seu risc, prohibint l'ús de sistemes de reconeixement d'emocions, manipulació intencionada i explotació de vulnerabilitats específiques. La negociació va incloure debats sobre la IA generativa, imposant requisits de transparència. Tots els actors de la IA a la UE s'han d'adherir a un Codi de Conducta ètic que estableix multes i sancions. L'autora assenyala però que tot i que la UE es posiciona com a pionera, crítics argumenten que la regulació es queda curta ja que se centra en els riscos sense abordar els danys inherents de la tecnologia. En aquest sentit, destaca la necessitat d'enfocaments que diagnostiquin problemes des de l'origen i qüestionin la suficiència d'un enfocament merament regulador. Així doncs, el dilema de la UE rau a ser reguladora i usuària de sistemes automatitzats en el sector públic, la qual cosa comporta al mateix temps exposar-se a l'impacte discriminatori dels biaixos algorítmics. L'autora afirma que la protecció de dades i la inclusió des del disseny són crucials en aquest context. Finalment, assenyala que la manca de consensos a nivell global, fins i tot en definir la IA, s'ha vist reflectida a la primera cimera mundial sobre seguretat de la IA que va tenir lloc al Regne Unit el mes de novembre passat. En aquest sentit, la Declaració de Bletchley cerca abordar amenaces, examinar models abans del seu llançament i establir un panell global d'experts. Tot i això, l'autora adverteix de la influència de grans empreses tecnològiques com un risc, amb el perill d'un nou colonialisme i explotació de dades. En darrer terme, la protecció i la fiabilitat de dades s'han de considerar des del disseny i la programació per evitar exclusions en la presa de decisions automatitzada.